

Communicatiewetenschappen S
2de graad D-finaliteit
II-Com-d

BRUSSEL

D/2021/13.758/012

Versie januari 2022

Disclaimer

Gezien de te grote omvang en gedetailleerdheid van het geheel van de basisvorming en de specifieke vorming zoals bepaald door de Vlaamse regering (eindtermen, specifieke eindtermen, beroepskwalificaties) zal er, in tegenstelling tot het oorspronkelijke opzet van onze leerplannen, veelal onvoldoende ruimte zijn om de leerplandoelen in dit leerplan met voldoende diepgang te realiseren binnen de beschikbare onderwijstijd of voor het schoolbestuur, het lerarenteam of de individuele leraar om eigen inhoudelijke of didactische keuzes te maken.

De leerplannen 2de graad zijn opgesteld onder voorbehoud van de uitspraak van het Grondwettelijk Hof met betrekking tot het verzoekschrift waarmee de vernietiging van dat decreet wordt gevraagd.

Naargelang de samenstelling van de studierichting waarvoor een leerplan geldt, integreren de leerplandoelen eindtermen basisvorming, cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. In de concordantietabel geven we duidelijk aan welke leerplandoelen de eindtermen basisvorming, de cesuurdoelen en/of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie realiseren. De opgenomen cesuurdoelen en de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie werden in overleg met de onderwijsverstrekkers vastgelegd en zijn onder voorbehoud van de goedkeuring van de curriculumdossiers 2de graad.

1 Algemene inleiding

De start van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Net zoals in de eerste graad zijn de nieuwe leerplannen van de tweede graad ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool en gaan ze uit van de professionaliteit van de leraar en het eigenaarschap van de school en het lerarenteam.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

De nieuwe leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool en laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

De nieuwe leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

De nieuwe leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze** na de tweede graad. Het proces van de studiekeuze eindigt immers niet na de eerste graad. In de tweede graad onderzoeken leerlingen meer gericht waar hun capaciteiten liggen en wat hun talenten zijn. Leerplannen zijn daarbij een belangrijk hulpmiddel. De doelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen die voor een bepaalde studierichting kiezen. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen voor een meer geprofileerde studierichting in de derde graad.

De nieuwe leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden pedagogisch-didactisch voldoende ruimte voor een eigen aanpak van de leraar, het lerarenteam of de school [\[zie disclaimer\]](#).

De nieuwe leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming van de tweede graad. Leerplannen zorgen voor een samenhangend fundament van vorming voor alle leerlingen binnen een finaliteit en een studierichting. Ze vertrekken vanuit een gemeenschappelijk referentiekader en hanteren een gelijkgerichte terminologie met respect voor de eigenheid van elk vak. De samenhang in de tweede graad betreft zowel de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) als de horizontale samenhang tussen vakken binnen studierichtingen en over studierichtingen en finaliteiten. Waar relevant geven de leerplannen expliciet aan voor welke doelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren algemene vorming (incl. godsdienstleraren) en leraren specifieke vorming om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een vakleraar naar de lessen van een collega laat de leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

In wat volgt gaan we dieper in op een aantal uitgangspunten.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialogeschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed onderwijs is.
- Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor hen en hun collega's en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.
- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leeransen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de leraar, de school en de bredere samenleving. Scholen

zijn daarbij **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.

- Leraren vormen leerlingen door middel van inhouden van vorming, die we groeperen in **vormingscomponenten**: levensbeschouwelijke vorming, culturele vorming, economische vorming, lichamelijke vorming, maatschappelijke vorming, natuurwetenschappelijke en technische vorming, sociale vorming, talige vorming en wiskundige vorming. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over culturele vorming spreken zonder met taal bezig te zijn; je kan niet beweren dat wetenschap en techniek geen band hebben met economie, wiskunde of geschiedenis. Dwarsverbindingen doorheen de vakken zijn daarbij belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar** maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. De gemeenschappelijke leerplannen (Gemeenschappelijk funderend leerplan en Gemeenschappelijk leerplan ICT) helpen daartoe. Ze worden gestuurd door keuzes die een school (schoolbestuur, beleidsteam, lerarenteam) maakt. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Die leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

[zie disclaimer]

De vrijheid die de leraar krijgt om met het leerplan te werken vraagt van hem een grote professionaliteit. Professionaliteit vergt meesterschap. De leraar is dus een meester in zijn vak; hij beheerst de inhouden die hij onderwijst. Een diep gevoel van verantwoordelijkheid en de overtuiging dat elke leerling het recht heeft om op een goede manier gevormd te worden, liggen aan de basis van zijn professioneel bezig zijn.

Vorming is voor die leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Vorming is iets wat hem in die mate beroert dat hij voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren zoekt om de wereld te ontsluiten. Hij wil de leerling tot bij de wereld brengen. De leraar introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt en hij probeert hen ook vriend van die wereld te laten worden. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen gegrepen kunnen worden door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.

We hebben de leerplandoelen noch chronologisch noch hiërarchisch geordend. Vanuit het pedagogisch project van de school, vanuit zijn passie, expertise en creativiteit, in functie (van de beginsituatie) van de klasgroep kan de leraar eigen accenten leggen en differentiëren. Hij kan kiezen welke leerplandoelen hij op welke manier samenneemt bij het uitwerken van lessen, thema's of projecten.

In het leerplan leggen we geen didactische werkvormen vast. Ter ondersteuning van leraren(teams) geven we voor bepaalde leerplanonderdelen louter een indicatie van de nodige onderwijstijd. Dat betekent dat leraren(teams) alle vrijheid hebben om langere leerlijnen op te bouwen en in te zetten op de spiraalsgewijze aanpak van bepaalde leerplandoelen. Leraren bepalen zelf welke contexten ze laten spelen, welke methodieken ze hanteren.

1.4 Differentiatie

De nieuwe leerplannen bieden volop kansen om gedifferentieerd te werken. Ze laten toe om te differentiëren op verschillende manieren:

- verschillende inhoudelijke keuzes;
- doelen integreren;
- inhouden verbreden door andere contexten aan bod te laten komen;
- verdieping aanbieden;
- in te spelen op verschillen in het abstractievermogen van leerlingen.

Differentiëren is van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen die starten in een studierichting van de tweede graad en voor wie dit leerplan bestemd is, behoren immers wel tot de doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Dikwijls hebben zij reeds een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de eerste graad, de gevolgde basisoptie, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen.

Ook de motivatie van leerlingen is soms sterk verschillend. Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door het aanbieden van meer kennis of vaardigheden leerlingen uit te dagen.

Verschiede leerinhouden aanbieden aan verschillende leerlingen is één vorm van differentiatie. Andere mogelijkheden zijn differentiëren in didactiek, in graad van autonomie en ondersteuning. De ene leerling kan snel zelfstandig werken, de andere heeft intense begeleiding nodig. In de wenken bij de leerplandoelen verwijzen we soms naar differentiatiemogelijkheden. Dat kan door al dan niet ondersteuning of hulpmiddelen aan te bieden in de vorm van voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...

Didactische differentiatie kan ook betrekking hebben op het flexibel aanwenden van de beschikbare leertijd, zoals variëren in tempo van onderwijzen en in leertempo van leerlingen, de ene leerling of leerlingengroep wat meer tijd geven dan de andere om hetzelfde te leren. Differentiatie kan ook door leerlingen naar verschillende producten te laten toewerken die dan naar gedifferentieerde vormen van evaluatie leiden.

1.5 Opbouw van de leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur: algemene inleiding, situering, pedagogisch-didactische duiding, leerplandoelen, basisuitrusting, concordantie. Alle onderdelen van het leerplan maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

In de **algemene inleiding** belichten we het leerplanconcept en gaan we o.m. dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

In de **situering** beschrijven we - waar relevant - de samenhang met de eerste graad, de samenhang in de tweede graad en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. de nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn sober en helder geformuleerd waarbij het leerplandoel als geheel het verwachte niveau van realisatie en beheersing aangeeft. Waar relevant voegen we bij de leerplandoelen een opsomming of een afbakening (★) toe die duidelijk aangeeft wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook de pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel.

Alle leerplandoelen zijn te bereiken, met uitzondering van attitudes. Leerplandoelen die een **attitude** zijn en dus na te streven, duiden we aan met een sterretje (*).

We tonen de **samenhang** met andere leerplannen in de **tweede graad**. Zo geven we het overleg in lerarenteams alle kansen. Waar relevant verwijzen we ook naar **samenhang met de eerste graad** en naar specifieke items die reeds in de leerplannen van de eerste graad aan bod kwamen.

Ten slotte geven we een aantal zinvolle of inspirerende **wenken** (✓). Het betreft voornamelijk een noodzakelijke toelichting bij leerplandoelen of specifieke begrippen, suggesties voor een mogelijke didactische aanpak of een afbakening van de leerstof.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

In de **concordantie** geven we aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde eindtermen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar beroepskwalificaties.

1.6 Tot slot

[zie disclaimer]

De nieuwe leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze vormen een kwaliteitskader dat inzet op een eigen visie en een identiteitskader dat de unieke identiteit van een school in de diverse samenleving versterkt en ondersteunt. Zo garanderen we binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende

vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. We versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. We creëren ook ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden – via pedagogische begeleiding – ondersteuning waar nodig.

2 Situering

2.1 Samenhang in de tweede graad

2.1.1 Samenhang binnen de studierichting Moderne talen

Samen maak je onderwijs. Concrete afstemming garandeert een samenhang van verschillende doelstellingen binnen de opleiding.

Dit leerplan linkt met het leerplan Maatschappelijke, economische en artistieke vorming (MEAV), het Gemeenschappelijk Funderend Leerplan (GFL), het Gemeenschappelijk Leerplan ICT (GLI), met de taalvakken, en in het bijzonder Nederlands, en met Geschiedenis.

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is bestemd voor de studierichting Moderne talen.

In de modellessentabel zijn voor dit leerplan 3 graaduren voorzien. [\[zie disclaimer\]](#)

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Communicatiewetenschappen en het vormingsconcept

Het leerplan is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In dit leerplan ligt de nadruk op de sociale, maatschappelijke en culturele vorming waarbij de leerlingen ook hun talige en digitale vaardigheden inzetten. De wegwijzers uniciteit in verbondenheid en verbeelding maken er inherent deel van uit.

Sociale, maatschappelijke en culturele vorming

De media zijn verbonden met cultuur en hoe we de wereld zien. De wisselwerking tussen communicatie, media en maatschappelijke context is nauw verbonden met wie we zijn, met onze identiteit. Het kritisch reflecteren over (massa)media en communicatie geeft de leerlingen de mogelijkheid om wijs om te gaan met media en om hun communicatiemogelijkheden te verruimen.

Uniciteit in verbondenheid

Iedereen, vanuit om het even welke cultuur heeft zijn plaats in de klas, op school en in de samenleving. Er is aandacht voor het eigen mediagebruik en de cultuur en die van de ander. De leerlingen staan open voor de veelzijdige wereld rondom hen. Media en mediagebruik bouwen bruggen tussen mensen.

Verbeelding

In dit leerplan krijgt verbeelding ook een plaats. Verbeelding in het leerplan geeft leraren en leerlingen zuurstof om processen, situaties, mogelijkheden en problemen rond (massa)communicatie en -media vanuit verschillende invalshoeken te benaderen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Inzicht verwerven in gemediatiseerde (massa)communicatie vanuit verschillende standpunten

Communicatiewetenschappen is een sociale wetenschap die de rol van gemediatiseerde communicatie bestudeert in een complexe realiteit waarin talige, sociale, politieke, culturele, economische, juridische processen op elkaar ingrijpen. In dit leerplan leren leerlingen genuanceerder naar de werking en invloed van de media in de samenleving kijken.

Inzicht verwerven in mediabeeldvorming en framing

Dit leerplan focust op inzicht in mediabeeldvorming en framing en maatschappelijke gevolgen van mediakeuzes die mediamakers en consumenten dagelijks maken. Media hebben een sterke invloed op hoe we over onszelf en anderen denken, ze vertolken culturele expressies, normen, waarden en opvattingen van een individu, een groep, een gemeenschap, een samenleving. Het is belangrijk dat leerlingen zich kunnen inleven in het perspectief van de ander, de impact van beeldvorming op anderen kunnen inschatten en aan de hand van concrete cases reflecteren over processen van sociale identiteitsconstructie.

Kritisch reflecteren op de invloed van media

Het leerplan focust op diepgaande communicatie- en mediawijsheid. Leerlingen stellen via zelfonderzoek en kritische reflectie de invloed van nieuwe media en reclame op zichzelf en anderen vast. Om dat te bereiken ontwikkelen de leerlingen een kritische en onderzoekende attitude, gebruiken ze vakspecifieke concepten en passen ze communicatiewetenschappelijke theorieën toe op zichzelf en hun eigen omgeving.

Communicatief aan de slag gaan met mediaconcepten en -tools

Leerlingen worden uitgedaagd om vanuit hun communicatiewetenschappelijke inzichten communicatief aan de slag te gaan. Het gebruik van de computer, audiovisuele media en diverse software wordt aangemoedigd bij het zelf maken van media-inhouden en bij het zelf uitwerken van succesvolle en effectieve communicatie.

3.3 Samenhang in de tweede graad

3.3.1 Samenhang met de tweede graad

Een aantal doelen in dit leerplan contextualiseren, concretiseren en verdiepen doelen van het Gemeenschappelijk Funderend Leerplan (GFL), het Gemeenschappelijk Leerplan ICT (GLI) en het leerplan Nederlands.

Kritische reflectie is een grondhouding in dit leerplan en multiperspectiviteit is daarbij een belangrijk principe.

3.3.2 Samenhang met de derde graad

Bij het beëindigen van de tweede graad van het secundair onderwijs moeten de leerlingen opnieuw kiezen welke studierichting zij in de derde graad zullen volgen. In de derde graad wordt Communicatiewetenschappen in de studierichting Taal en communicatiewetenschappen aangeboden. Het leerplan Communicatiewetenschappen van de derde graad verdiept en verbreedt de kritische reflectie.

3.4 Aandachtspunten

- De voorbeelden in de wenken en de theoretische modellen die aangereikt worden, zijn exemplarisch. Ze zijn een middel om inzicht te verwerven in een complex samenspel van factoren.
- Het opvolgen van de actualiteit biedt kansen om sprekende cases in te brengen en de connectie met de leefwereld van de jongeren te maken.
- Om evoluties in het hedendaagse medialandschap te begrijpen, kan je ook linken leggen naar de recente geschiedenis.
- Het leerplan verwijst regelmatig naar nieuwe media en vraagt enige vertrouwdheid met digitale tools.
- Overleg met collega's van de taalvakken, maatschappelijke en artistieke vorming is aangewezen.

4 Leerplandoelen

LPD 1 De leerlingen definiëren (massa)media en hun rol in het communicatieproces: zender-medium-ontvanger.

Samenhang tweede graad: II-NedS-d LPD 24

- ✓ Een basismodel is Laswell's communicatiemodel, verder uitgewerkte communicatiemodellen zijn o.a. die van Jakobson of Watzlawick. Je kan ook gelijkenissen en verschillen van het communicatieproces aantonen aan de hand van verschillende communicatiemodellen.
- ✓ Een klassiek model (bv. Laswell) vertrekt van communicatie in één richting: de zender legt betekenis in de boodschap en de ontvanger interpreteert deze boodschap. Bespreek hoe evoluties in de media veranderingen in het proces teweeggebracht hebben door interactie met en feedback van de ontvanger.
- ✓ Verdiepend kunnen leerlingen randvoorwaarden definiëren voor geslaagde communicatie.

LPD 2 De leerlingen lichten toe hoe betekenis van een boodschap tot stand komt vanuit het perspectief van de zender en de ontvanger (encoding en decoding).

Samenhang tweede graad: II-NedS-d LPD 24

- ✓ Je kan voorbeelden genereren door vormen van directe en indirecte communicatie te bespreken.
- ✓ Om dit doel te bereiken kan je ook begrippen uit de semiotiek gebruiken: teken, interpretatie, betekenis (De Saussure).

LPD 3 De leerlingen tonen onderbouwd verschillen aan in media- en nieuwsgebruik vanuit de mediagebruiker.

- ✓ Mogelijke theorie: Uses & Gratifications-theorie.
- ✓ De leerlingen brengen het actuele medialandschap in kaart.
- ✓ De leerlingen kunnen verschillen in het aanbod tussen publieke en commerciële media benoemen en vergelijken vanuit welke behoeften of rituelen mediagebruikers kiezen voor bv. Canvas of Vier.
- ✓ De leerlingen staan stil bij hun eigen mediaconsumptie en kunnen bv. de aantrekkingskracht van geweld en horror verklaren op basis van behoeften van het publiek.

LPD 4 De leerlingen bepalen de **nieuwswaarden** in (inter)nationale nieuwsmedia aan de hand van criteria.

Samenhang tweede graad: II-EngS-d LPD 3; II-FraS-d LPD 3; II-NedS-d LPD 2

- ✓ De volgorde in de opbouw van een krant, een journaal ... weerspiegelt de nieuwswaarden van de mediamakers.
- ✓ De leerlingen kunnen uit de lijst van nieuwswaarden van Galtung & Ruge een selectie maken die voor hen relevant is.
- ✓ Je kan verschillen in nieuwswaarden aanbrengen door lokale en globale media te vergelijken. Daarbij kunnen ook anderstalige bronnen aan bod komen.
- ✓ Je kan een bezoek brengen aan een tv-zender, een redactie van een krant ... om te zien hoe nieuws gemaakt wordt. Je hebt hierbij aandacht voor de verschillende stappen in het actualiteitsproces zoals nieuwsgaring (spontane, actieve, passieve; persagentschap) en agendasetting.

LPD 5 De leerlingen passen hun inzicht in technieken van beeldtaal toe om de bedoeling van de makers van beelden te doorgronden.

Samenhang tweede graad: II-MEAV-d LPD A5

- ✓ De leerlingen brengen technieken om iets in beeld te plaatsen in kaart zoals kadrering, kikkerperspectief, close up ... (binnen cinematografie) en cartoons, infographics ... (binnen visuals).
- ✓ De leerlingen lezen visuals kritisch en stellen de functie van visuele informatie vast.

LPD 6 De leerlingen analyseren voorbeelden van **framing** in de media.

Samenhang tweede graad: II-NedS-d LPD 4

- ✓ Je kan als leraar twee berichten, foto's voorleggen en de leerlingen laten aftoetsen aan de hand van 'criteria' hoe deze geframed zijn.
- ✓ Ook in fake news wordt framing toegepast.

LPD 7 De leerlingen lichten toe hoe voorlichtingscampagnes kennis, attitudes en gedrag veranderen.

- ✓ Voorbeelden: klimaatverandering, mobiliteit, sluikstorten, Rode Neuzen, Music for Life.

LPD 8 De leerlingen lichten socio-culturele effecten van media toe.

Samenhang tweede graad: II-NedS-d LPD20

- ✓ De leerlingen tonen aan de hand van voorbeelden de diversiteit in series of reclame aan en toetsen ze af aan de realiteit.
- ✓ De impact van stereotypering en categorisering kan aan bod komen zoals genderstereotypering, de beeldvorming van vluchtelingen en andere kwetsbare groepen.
- ✓ Objectiviteit (feitelijkheid en onpartijdigheid) versus vertekening of bias (afwijking van een accurate, neutrale, evenwichtige en onpartijdige representatie van de werkelijkheid) zijn begrippen die aan bod kunnen komen.

LPD 9 De leerlingen identificeren propagandatechnieken in hedendaagse communicatie.

Samenhang tweede graad: II-GesVB-d LPD 35

- ✓ Propaganda-analyse - 7 strategieën: deze 7 strategieën zijn heel toegankelijk.
- ✓ Voorbeelden kan je vinden binnen de politieke communicatie (bv. communisme, kapitalisme, fascisme), hedendaagse reclame, bronnen uit de recente geschiedenis ...

LPD 10 De leerlingen analyseren voorbeelden van fake news op sociale media.

Samenhang tweede graad: II-NedS-d LPD 4

- ✓ Je kan als leraar twee berichten, foto's voorleggen en de leerlingen laten aftoetsen aan de hand van 'criteria' welk bericht, foto ... fake is.
- ✓ De leerlingen achterhalen ook de mogelijke intentie van de verspreiders van fake news.

LPD 11 De leerlingen leggen het verband tussen jeugdculturen en mediaconsumptie en de relatie tussen identiteit en imago.

Samenhang tweede graad: II-MEAV-d LPD M1

- ✓ Je interesse in de online habitat van je leerlingen levert je veel op. Door de juiste vragen te stellen aan je leerlingen, kom je vanzelf bij de interessante antwoorden. Meestal leer je als leraar nog bij en begrijp je beter wie de helden van je leerlingen zijn, wat hun gedragscodes zijn, hoe je hun humor en taal moet begrijpen en hoe zij de wereld zien.

- ✓ Subculturen en groepen herkennen de leerlingen op sociale media. Instagramaccounts horen bij muziekkeuze, kleding ... en geven mogelijke cliques in een klas; tiktok; youtube-kanalen ...
- ✓ Denk ook aan social influencers, e-identiteit ...

LPD 12 De leerlingen analyseren intertekstualiteit in de media.

- ✓ De leerlingen onderzoeken bijvoorbeeld welke thema's programma's, series, films, memes, cartoons, strips gemeen hebben of op welke gemeenschappelijke bronnen ze steunen.
- ✓ Je kan de leerlingen zich ervan bewust laten worden dat het medialandschap geglobaliseerd is.

LPD 13 De leerlingen maken een online story met nieuwswaarde.

Samenhang tweede graad: II-NedS-d LPD 6

- ✓ De leerlingen kunnen voorbeelden geven van een online story.
- ✓ Je kan vanuit een probleemstelling vertrekken om zelf een online story te maken.
- ✓ De leerlingen denken na over de stappen in de opbouw van de story. Hoe bouw je een verhaal op? Wat heeft nieuwswaarde? Wat maakt het interessant? Welke beelden selecteer je?
- ✓ De leerlingen maken een online story op Instagram, Facebook

LPD 14 De leerlingen gebruiken hun communicatiewetenschappelijke inzichten bij het ontwerpen van een mediaconcept.

Samenhang tweede graad: II-MEAV-d LPD A6; II-NedS-d LPD 6

- ✓ Voorbeelden: campagnebeeld, remake van een serie, artikel
- ✓ Je kan hier vanuit een probleemstelling vertrekken.
- ✓ Het maken van een campagnebeeld doet beroep op inzichten uit veel leerplandoelen: framing, inspelen op emoties, overtuigingstechnieken, propagandatechnieken, beeldtaal
- ✓ Intertekstualiteit kan hier ook aan bod komen.

5 Lexicon

Encoding en decoding

Een boodschap wordt door de zender in een bepaalde vorm of code verpakt. Dit heet encoderen (= het omzetten van gedachten naar tekens of andere waarneembare uitingen). Iemand die spreekt, brengt zijn of haar gedachten onder woorden. Een kunstenaar uit zichzelf in een kunstwerk, een ander communiceert met kleding, gebaren of gedragsuitingen. De ontvanger decodeert de boodschap. Dit betekent dat de boodschap wordt uitgepakt, wordt terug vertaald naar de veronderstelde betekenis.

Framing

Framing is een overtuigingstechniek in communicatie. De techniek bestaat eruit woorden en beelden zo te kiezen, dat daarbij impliciet een aantal aspecten van het beschrevene worden uitgelicht. Mensen worden door framing beïnvloed in hun waarneming en het maken van keuzes, door het selectief betekenis geven aan woorden en zinnen. Framing kan ervoor zorgen dat de massa de wereld vanuit een bepaald perspectief bekijkt.

Intertekstualiteit

Intertekstualiteit is de manier waarop (literaire) teksten naar andere (literaire) teksten verwijzen en deze beïnvloeden. De auteur kan dit bewust of onbewust doen. De grens met plagiaat is niet altijd even duidelijk. Intertekstualiteit is een instrument waarmee men een onderlinge relatie tussen teksten creëert met de bedoeling de betekenis van zijn eigen tekst te verdiepen. Door expliciet of impliciet te refereren aan andere teksten doet de schrijver een beroep op de eruditie en culturele bagage van de lezer voor een rijkere interpretatie van zijn eigen tekst.

Medium

Medium is een middel om een boodschap over te brengen. Medium is alle communicatie waarbij technische apparatuur wordt gebruikt om tijd en/of ruimte te overbruggen. Denk aan synchrone en asynchrone communicatie, bv. live of uitgesteld kijken, aan het wereldwijde web ...

Nieuws waarde

De mate waarin iets als nieuws ervaren wordt.

De nieuwswaardefactoren van Galtung en Ruge:

1. Frequentie: de herhaalbaarheid van een gebeurtenis.
2. Drempelwaarde: hoe omvangrijker en sensationeler de gebeurtenis, des te groter de kans op publicatie.
3. Ondubbelzinnigheid: gebeurtenissen die duidelijk interpreteerbaar zijn worden verkozen boven gebeurtenissen met meerdere mogelijke betekenissen.
4. Betekenis: hoe meer voorkennis en culturele verwantschap er is, hoe gemakkelijker publicatie volgt. Betekenis kan op verschillende manieren ingevuld worden.
5. Harmonie: naarmate gebeurtenissen meer overeenstemming vertonen met een bepaald verwachtingspatroon, zullen ze sneller worden verspreid.
6. Uitzonderlijkheid: onverwachte en zeldzame gebeurtenissen bevatten een grotere nieuwswaarde.
7. Continuïteit: eenmaal verschenen in de krant, zullen de artikelen daar een periode blijven.
8. Compositie: het nieuws wordt voorgesteld in een bepaalde samenstelling, bijv. in een vaste verhouding binnen- en buitenlands nieuws.
9. Elitelanden: gebeurtenissen in elitelanden worden sneller nieuws.
10. Elitepersonen: activiteiten van dergelijke personen kunnen grote gevolgen hebben voor grote groepen mensen; hoe meer de gebeurtenissen betrekking hebben op elite-personen, hoe groter de kans dat deze gebeurtenissen in het nieuws worden opgenomen.
11. Personificatie: nieuws dat terug te voeren is tot bepaalde personen maakt meer kans vermeld te worden dan gebeurtenissen over instanties, zaken of processen.

12. Negativiteit: gebeurtenissen met negatieve inhoud komen eerder in het nieuws dan positieve (omdat het ondubbelzinnig is of meer onverwacht).

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Een lokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

7 Concordantie

Er is geen concordantie met eindtermen (ET) of cesuurdoelen (CD).

Inhoud

1	Algemene inleiding	5
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	5
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	5
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	6
1.4	Differentiatie	7
1.5	Opbouw van de leerplannen.....	8
1.6	Tot slot	8
2	Situering	9
2.1	Samenhang in de tweede graad	9
2.1.1	Samenhang binnen de studierichting Moderne talen	9
2.2	Plaats in de lessentabel.....	9
3	Pedagogisch-didactische duiding	9
3.1	Communicatiewetenschappen en het vormingsconcept	9
3.2	Krachtlijnen	10
3.3	Samenhang in de tweede graad	10
3.3.1	Samenhang met de tweede graad	10
3.3.2	Samenhang met de derde graad.....	11
3.4	Aandachtspunten.....	11
4	Leerplandoelen	11
5	Lexicon	14
6	Basisuitrusting	16
7	Concordantie	16

